

Szigeti József OP és a Keresztény Front oktatáspolitikája

A mai magyar közélet hiányosságai közül jelentős az a tény, hogy számos elfelejtett személy, csoport, vagy közösség még mindig nem foglalta el méltó helyét a köztudatban. Főként olyan, akár a közelmúlt történelmében szerepet játszó személyekről vagy közösségekről van szó, akik a legnehezebb körülmények között is bátorságukkal, helytállásukkal, személyes és erkölcsi példamutatásukkal, tudásukkal méltán vívták ki az őket ismerő emberek megbecsülését és szeretetét. Ők ma is irányt mutathatnak, példaképül szolgálhatnak, ezért fontosnak tartjuk ezen elfelejtett személyek és közösségek tevékenységének megismertetését. Ennek a gondolatnak a jegyében a jelen tanulmány Szigeti József domonkos atya életét és az ő szellemi-lelki irányítása alatt működő egykori Keresztény Front nevű szervezet történetét mutatja be. Szigeti József életén kívül összefoglaljuk a szervezet vezetőjének, Soltész Jenőnek is az életútját, tevékenységét, majd a Keresztény Front történetének és programjának ismertetése következik, végül pedig ennek a programnak a legrészletesebben kidolgozott részét, a Szigeti atya által fölvázolt oktatáspolitikát mutatjuk be.

Szigeti József OP

Szigeti József domonkos atya 1907. augusztus 9-én született Budapesten. A keresztségen az Imre nevet kapta. Szülei Szigeti Vilmos magántisztviselő, főkönyvelő és Hübner Gizella voltak. 1917-től a budapesti piarista gimnáziumban tanult, és itt is érettségizett 1925-ben. Érettségi után jelentkezett a domonkos rendbe. A grazi rendházban lett novícius. Itt folytatta a teológiai tanulmányait is, miután 1926-ban egyszerű fogadalmat tett. 1929 októberében tett örök fogadalmat. 1931. július 12-én szentelték pappá. Ezután tanulmányait Franciaországban, a rend lyoni tartományának főiskoláján, Chambéryben folytatta, ahol 1933 májusában rendi főiskolai tanári (lektori) fokozatot szerzett. 1933-1936-ig Szombathelyen a rendi újoncok mesterének helyettese volt. 1936 és 1940 között az immár önálló magyar domonkos rendtartomány által felállított budapesti rendi főiskola filozófia és hitvédelem (apologetika) tanára volt. Ebben az időszakban több cikket is publikált a *Credo* című folyóiratban, aminek Bőle Kornél OP volt a főszerkesztője. Az Aquinói Szent Tamás Társaság által kiadott

Szent Tamás Könyvtár című könyvsorozat két kötetében jelentek meg tanulmányai.¹

Az eddig ismertett életrajzi adatokból is kitűnik, hogy Szigeti atya már ekkor elkötelezett és nagy tudású tomistaként tevékenykedett. Egész életében hű követője maradt Szent Tamás teológiájának és filozófiájának, de ezt intézményes keretek közt életének csupán ezen időszakában tudta kifejtetni.

1940-ben a soproni rendházba került, ahol 1950 júniusáig tartózkodott. 1950. június 18-án a soproni rendházból társaival együtt a máriabesnyői kapucinus rendházba internálták. Az ÁVH itt gyűjtötte össze több, akkor felosztatott szerzetesrend elhurcolt tagját. Szigeti atya ettől kezdve a hátralévő életében soha hivatalos egyházi beosztást nem kapott, rendházban vagy plébánián nem élt. Máriabesnyőn megismerkedett a szintén internált Dellamartina Anna angolkisasszony nővérrel. Az ő közvetítésével ismerte meg Soltész Jenőt, a Keresztény Front vezetőjét, akivel Máriabesnyőn több órás beszélgetést folytatott. Így kezdődött kettejük kapcsolata és Szigeti atya bekapcsolódása 1951 elején a Keresztény Front tevékenységébe, miután 1950 novemberében kiszabadult az internálásból.

dr. Soltész Jenő

Szigeti József után fontosnak tartjuk röviden ismertetni dr. Soltész Jenő életútját is, aki létrehozta és vezette a Keresztény Frontot. 1906-ben született a Heves megyei Pélyen. Szülei tízgyermekes gazdasági cselédek voltak. Családjának sorsa és helyzete döntően befolyásolta szociális érzékenységét és elköteleződését a vidék és döntően a falu népe iránt. A helyi plébános segítségével az egri ciszterci gimnáziumban tanult tovább. Már ekkor megmutatkoztak kiváló szellemi képességei; ez tükröződött kimagasló tanulmányi eredményeiben is. Érettségi után papi pályára készült, Innsbruckban tanult teológiát, de tanulmányait betegsége miatt félbe kellett szakítania. Ezután a Pázmány Péter Tudományegyetemen 1931-ben történelem-latin szakos tanári diplomát szerzett, majd hét évig az Apponyi grófok házitanítója volt. Ezzel párhuzamosan Egerben a Katolikus Jogakadémiát is elvégezte. 1938-ban a székesfehérvári Szent Imre konviktus prefektusa lett.

Soltész Jenő az 1930-as évek második felében a falukutató mozgalomhoz csatlakozva több cikket publikált a szegényparasztság helyzetének feltárása és javítása érdekében, sürgetve a földosztást. 1937-ben jelent meg *Pirosan kel a nap* című regénye, amelyben bemutatta a szegényparasztság nehéz helyzetét,

¹ Szent Tamás Könyvtár 4. A szellemi lét, (ebben: *A szellem mint értelem* című tanulmány) Budapest, 1938, Stephaneum nyomda; Szent Tamás Könyvtár 5. Isten bölcséleti megismerése, (ebben: *Isten és a világ* című tanulmány) Budapest, 1939, Stephaneum nyomda.

bírálta az akkori közigazgatási rendszert, ugyanakkor élesen elítélte a kommunista ideológiát is. Ennek ellenére eljárás indult ellene, a könyvét elkobozták és 200 pengő pénzbüntetésre ítélték. Szociális elkötelezettségének megfelelően 1940-ben bekapcsolódott az ONCSA² tevékenységébe. Itt dolgozva került kapcsolatba a KALOT³ és az EMSZO⁴ vezetőivel, pl. Kerkai Jenő jezsuita atyával, valamint megismerte és magáévá tette az ezen szervezetek által is képviselt keresztényszocialista-hivatásrendi világnézetet és az ezt kifejtő legfontosabb munkákat, melyek az Egyház szociális enciklikáin (*Rerum Novarum*, *Quadragesimo Anno*), alapultak⁵ Ezek a művek nagymértékben befolyásolták Soltész gondolkodását, így jelentős hatással voltak a későbbi Keresztény Frontra is. Soltész 1945-ben a Nemzeti Parasztpárt képviselőjelöltje lett, de hamar szakított a párttal. A Földművelésügyi Minisztérium munkatársaként részt vett a földosztó bizottságok munkájában, ahonnan 1949-ben elbocsátották. Rövid ideig Máriakálnokon gazdálkodott. Miután a földjét államosították, Budapestre költözött.

Már ekkor foglalkoztatta egy olyan keresztény agrárszervezet létrehozása, amely elsősorban a parasztságra támaszkodva, annak helyzetét rendezve valósítja meg a keresztényszocialista társadalmi rendet. Ennek érdekében már 1947 körül elkezdte szervezni a csoportját; ez a későbbiekben fokozatosan alakult a társadalom egészének érdekeit képviselő szervezetté, amely részletes programot dolgozott ki hivatásrendi alapokon. Hívó katolikusként fontos volt Soltész Jenő számára, hogy a megalkotandó program hűen képviselje az Egyház társadalmi tanítását; e cél érdekében ideológiai vezetőnek munkatársul egy képzett papot keresett. Ezt a személyt Szigeti atyában találta meg, a már korábban említett Dellamartina angolkisasszony közvetítésével. Miután Szigeti atya kiszabadult az internálásból, Budapestre, a Mester utcába költözött, és 1951 elejétől bekapcsolódott a Keresztény Front munkájába. Ekkor kezdődhetett meg a program érdemi kidolgozása.

² ONCSA: Országos Nép- és Családvédelmi Alap, a Teleki-kormány által 1940-ben létrehozott állami szociális szervezet, melynek főleg a falusi nincstelenség támogatása, a születések számának növelése és a gyermekvédelem voltak a fő célkitűzései. Az ONCSA keretében kamatmentes kölcsön alapján több tízezer típuslakás épült rászoruló családoknak, több ezer család jutott földhöz és kezdett gazdálkodni.

³ KALOT: Katolikus Agrárfjúsági Legényegyesületek Országos Testülete, Kerkai Jenő SJ és Nagy Töhötöm SJ irányításával működő mozgalom, melynek célja az agrárfjúság szellemi és anyagi támogatása, összefogása és érdekvédelme volt. A háború előtt több ezer szervezettel és több százezer taggal az egyik legnagyobb és legjobban szervezett katolikus egyesület volt.

⁴ EMSZO: Egyházközségi Munkásszakosztályok. Céljuk az ipari munkásság megszólítása és érdekképviseletének a pápai enciklikák által javasolt megszervezése volt.

⁵ Mihelics Vid: *Az új szociális állam*. Budapest, 1931, Szent István Társulat; Mihelics Vid: *Keresztényszocializmus*. Budapest, 1933, Magyar Szemle Társaság; Mihelics Vid: *Az új Portugália*. Budapest, 1933, Franklin; Lacza István: *Szociális etika*. Budapest, 1943, Szent István Társulat; Varga László SJ: *Szociális reform és hivatásrendiség*. Budapest, 1941, Actio Catholica; Varga László SJ: *Társadalmi etika*. Szeged, 1935, Jézustársasági Kollégium; Varga László SJ: *Legyen igazság!* Budapest, 1938, EMSZO; Varga László SJ: *Magyar Cél. Az erkölcsi forradalom programja*. Budapest, 1939, EMSZO-KALOT-Hivatásszervezet; Mikos Ferenc: *A Quadragesimo Anno gazdasági rendje*. Budapest, 1934, Pázmány Péter Irodalmi Társaság; Freesz József: *Hivatásrendi gazdaság. A modern gazdasági élet megszervezése*. Budapest, 1942.

Keresztény Front

A Keresztény Front története több szempontból is figyelemre méltó. A kommunista uralom alatt illegális körülmények közt ez a szervezet készült fel a legtudatosabban egy remélt békés rendszerváltás után előálló új helyzetre, mégpedig úgy, hogy egy minden részletre kiterjedő, igen alapos, különutas, egyetlen más szervezethez sem hasonlító pártprogramot készítettek. Elmondható, hogy a Keresztény Front volt hazánkban az utolsó szervezet, amely hivatásrendi alapon álló programot képviselt. Fontos hangsúlyozni, hogy az eszme és a program mellett minden üldözés ellenére is kitartottak, ezért a börtönt is vállalták.

A Keresztény Front szervezése, tagtoborzása elsősorban rokoni, baráti, ismerősi körökben kezdődött el. Soltész például így vonta be a szervezetbe dr. Imregh Mátyást, aki korábban gimnáziumi osztálytársa volt, vagy pedig unokaöccsét, Gebora Bélát. A szentimrevárosi katolikus ifjúsági mozgalom több tagja is csatlakozott hozzájuk: Alszászy Károly, Hontváry Miklós, Nobilis Gábor. Az említetteken kívül a későbbi párt „belső körös” csoportjához tartozott még dr. Kováts Tibor, Szepeshelyi István, Messik Lajos, Miklósi László (egykori KALOT-titkár), Kemenes Erzsébet, Kelemen István, Szabó Jánosné, Szabó Bendegúz és Füstös Antal szigethalmi lelkész is. Ők Soltész szavával az „előkészülők” táborát alkották. A „második vonalhoz” azok az érdeklődők tartoztak, akik csak alkalmilag vagy a háttérből kapcsolódtak a szervezethez. Közéjük tartoztak Havass Géza vagy Barlay Ödön Szabolcs atyák is. Ők azonban nem kívántak politikai szervezethez kapcsolódni, hasonlóan más ifjúsági szervezeteket vezető atyákhoz (Kölley György, Ikvay László, Földi Endre), pedig az ő csoportjaik megnyerését Soltész kívánatosnak tartotta. Nagyjából 100 főre tehető azon személyek száma, akikkel szorosabb kapcsolatban állt. A Keresztény Front működése magánlakásokra korlátozódott: elsősorban Soltész Baross utcai, vagy Szabó Jánosné budai lakásán gyűltek össze. Soltész megbízta a „betűszolgálatosok” csoportját próbacikkek, tanulmányok írásával, illetve laptervek kidolgozásával. Ezt a munkát Hontváry Miklós irányította. A program előkészítése során szekciókra oszlottak (a minisztériumoknak megfelelően), amikben mindenki a maga képzettségének leginkább megfelelő feladatot látta el. A program teljes szövege 1955-re készült el, írói Szigeti József atyán és Soltész Jenőn kívül Kováts Tibor és Imregh Mátyás voltak. Új alkotmányt is terveztek, ennek megírása is elkezdődött, de ez a munka végül nem fejeződött be.

A Keresztény Front programja keresztényszocialista-hivatásrendi állammodellre épült. Ennek megfelelően hadat üzentek mind a kapitalizmusnak, mind pedig a „szatanista” kollektivizmusnak, a bolsevizmusnak. Elutasították az osztályharcot, ehelyett a társadalom különféle hivatások, foglalkozások szerinti szerveződéseit támogatták. Ez a keresztény szolidaritás és a szubszidiaritás eszméjéből következett: a társulásoknak a hivatásukhoz tartozó ügyek intézésében autonómiát kell kapniuk, ezen ügyek intézésétől tehermentesíteni kell az államot, így a létrejövő hivatásrendek önkormányzati szerveknek is tekinthetők. Tíz hivatásrendet képzeltek el, amelyek valamelyikéhez kötelezően tartozni kellett volna: mezőgazdasági és erdőgazdasági, ipari és bányászati, kereskedelmi és közlekedési, pénzügyi, nevelési, egészségvédelmi, jogszolgálati és közigazgatási, műszaki, kulturális és morális, valamint az otthonok hivatásrendje. A rendeken belül külön „családokat” alkottak volna az egymáshoz közelebb álló hivatások. A hivatásrendek felügyeleti szerve a Rendek Országos Tanácsa, ennek működését pedig a Hivatásrendi Minisztérium felügyelte volna. Kétkamarás parlamentet terveztek, amelyben a szenátust a hivatásrendek küldöttei, az alsóházat pedig a politikai pártok képviselői alkották volna. Az államformát tekintve a program a választott nemzeti királyság mellett állt ki, ez az általuk vallott Szent Korona-tannal is összhangban állt. A közigazgatást gyökeresen átszervezték volna: visszaállították volna a vármegyéket, ugyanakkor hat kormányzóságra osztották az országot, élükön a kormányzókkal. A külpolitikában célul tűzték ki egy közép-európai unió, föderáció létrehozását, és az elcsatolt területek közül a magyarság életteréhez tartozó részek visszacsatolását. Erdélyt különálló országként képzeltek el, saját alkotmánnyal, amely nemzetiségek szerint kantonizálódik. A mezőgazdaságban kiálltak a földreform mellett; minden gazdálkodó 200 kat. holdig vásárolhatott vagy kaphatott volna vissza földet. Az iparban megátolták volna a hatalmas vagyonok kialakulását, a nagyobb gyárak és termelő egységek birtokosa a rend lett volna, ezen keresztül pedig a dolgozók lettek volna résztulajdonosok. A kultúrpolitika részletesen szabályozta a művelődés és szórakoztatás minden akkori területét (rádió, újság, mozi, színház, zene) és a keresztény értékek szigorú betartatását, valamint az értékkárosító művészi szabadság korlátozását szorgalmazták. Az oktatáspolitikát külön fejezetben ismertetjük.

A Keresztény Fronton belül nem mindenki fogadta el egységesen a programot. A program legfőbb kritikusa Hontváry Miklós volt, aki leginkább a királyság államformáját tartotta megvalósíthatatlannak, de a tulajdonviszonyok rendezésének kérdésében is különvéleménye volt. Soltész Jenővel való nézeteltérése miatt elhagyta a szervezetet, de később visszatért. A korábbi

munka és az eszméhez való hűsége miatt a megtorlást később ő sem kerülhette el.

1955-ben, amikor a program összeállt, már belügyi megfigyelés alatt állt a szervezet. Eredményesen be is épültek a Keresztény Frontba, ennek következtében 1956. július 17-én letartóztatták Soltészt, Szigetit és társaikat. A vizsgálati fogságból a tárgyalás előtt szabadultak október 30-án, a forradalom napjaiban. A kedvező helyzetet kihasználva november 1-jén toborzó röplapot szerkesztettek „Istennel a hazáért” címmel és ezt több ezer példányban terjesztették. A parlamentben engedélyt kaptak a párttá alakuláshoz, így november 2-án, közel tízévi illegális munka után Soltész Jenő lakásán hivatalosan is megalakult a Keresztény Front nevű párt. Még aznap a rádióban is elhangzott a hír az új párt létrejöttéről. Célul tűzték ki az összes keresztény párt egyesítését. Ennek érdekében november 3-án, a városmajori templomban Soltész tárgyalásokat folytatott több párt képviselőjével. Kiderült, hogy a többi párt ad hoc alapon szerveződött, valós program nélkül. Egyedül a Mihelics Vid vezette Demokrata Néppárt számított kivételnek, vele viszont Soltész a politikai nézetkülönbségei miatt nem tudott megegyezni. A korábbi példaképétől ekkor már jelentős mértékben eltértek a nézetei, ezért semmilyen megállapodás nem született köztük.

A szabadságharc leverése után a párton belül többen is folytatták a munkát, mások viszont ezt kockázatosnak ítélve beszüntettek mindenfajta aktív politizálást. 1957 elejétől kezdve a Népszabadság és más lapok folyamatosan támadták a KF szabadon lévő tagjait, elsősorban Soltészt. Január végén idézést kaptak az ügyészségre, de ekkor még nem indítottak ellenük eljárást. Márciusban Soltészt és Szigetit öt hétre közbiztonsági őrizetbe vették, ezután szabadon távozhattak. Az első letartóztatás után pontosan egy évvel, 1957. július 17-én újra letartóztatták a párt vezetőit, nem sokkal később a többieket is. A per elsőfokú ítélete 1958 októberében született meg: Soltész és Szigeti 8-8 év börtönt kapott dr. Mikes István bírótól, a többiek pedig 1-3 évig terjedő börtönbüntetést. Összesen 17 személyt ítélték el. 1959. március 6-án a másodfokú eljárás során sokkal keményebb ítéletek születtek: Soltész és Szigeti életfogytiglani börtönbüntetést kapott, dr. Kováts Tibor büntetését 12 évre emelték fel. Érdeemes megjegyezni, hogy dr. Vágó Tibor, az itt eljáró bíró volt Mansfeld Péter halálra ítéelője is. A fő vád a „népi demokratikus államrend megdöntésének” érdekében való szervezkedés volt, ami teljesen hamis és koncepciós vád volt, hiszen a Keresztény Front operatív értelemben semmit sem tett a rendszer megdöntése érdekében, hanem egy esetlegesen előálló új helyzetre kívántak felkészülni a részletesen kidolgozott programmal. Figyelemre méltó, hogy az ateista és a szellemi lelket tagadó, materialista állam milyen

brutálisan lépett fel a szervezet és annak vezetői ellen, burkoltan „értékelve” ezzel a kizárólagosan szellemi tevékenységüket.

Az 1963-as tavaszi amnesztia során Hontváry Miklós kivételével mindannyian szabadultak, ő pedig pár hónappal később. Egy időközben elfogadott törvénymódosítás értelmében az életfogytiglani börtönre ítélt büntetését 15 évre szállították le. Ez vonatkozott Soltészre és Szigetire is. Azzal a feltétellel szabadultak, hogy újabb „bűncselekmény” elkövetése esetén visszakapják a le nem töltött büntetésüket is. 1963 és 1965 közt Soltész és Szigeti továbbra is tartották a kapcsolatot, többször találkoztak, de az elméleti szintű tervezgetésen kívül semmit sem tettek; a párt korábbi tagsága ekkor már nem vett részt semmilyen módon a munkában, többen közülük emigráltak (pl. Imregh Mátyás). 1965 júniusában mégis letartóztatták mindkettőjüket. Szigeti atya elmondása szerint Ignace Lepp egyik könyvének birtoklása és kölcsönadása volt a bizonyíték a rendszer elleni „izgatásra”. Az 1966. áprilisi ítélettel visszakapták a le nem töltött büntetésüket, így mindketten újabb tíz évet töltöttek börtönben.

Fontos megemlíteni, hogy Szigeti József atya az összesen 16 évi börtönbüntetésével (1975-ben szabadult) a 20. századi magyar katolikus papok közül Lénárd Ödön és Tabódy István után a harmadik leghosszabb ideig fogságban lévő személy volt. Börtönbüntetését először Márianosztrán a szőnyegszövő üzemben dolgozva, majd a kőbányai Gyűjtőfogházban, a cipésműhelyben töltötte. Több visszaemlékezés szerint is Szigeti atya kivételes lelkeségről és tudásról tanúságot téve a börtönben is folytatta pasztorációs tevékenységét; paptársai közül többeket is „továbbképzésben” részesített Szent Tamás filozófiájából vagy akár a görög nyelvből, sokaknak pedig támaszt, lelki segítséget nyújtott. Erről tanúskodnak Emődi László, Varjú Imre, Kuklay Antal atyák, vagy Puchert János visszaemlékezései is.

Soltész Jenő 1990-ben, rehabilitálás nélkül hunyt el. Szigeti atya pedig visszavonultan, csendesen élt a rendszerváltásig. A belvárosi Szent Mihály templomban mellékoltárnál, domonkos rítusban volt lehetősége szentmisét bemutatni. A rendszerváltás után nem élt a pénzbeli kártalanítás lehetőségével, mert szegény országban szerzetesként szegényen akart élni. Sem egyházi, sem világi kitüntetésben nem részesült. A '90-es évek elején a Bíróságtól sikerült visszakapni a Keresztény Front programjának megmaradt részeit. Szigeti atya ezek átdolgozására, kiegészítésére szentelte ideje jelentős részét. Teológiai, filozófiai gondolatait összesen 107 füzetbe jegyezte le. Ezeket „gondolkodó füzeteknek” hívta. Ezekből a „gondolkodó füzetekből” folyamatosan közöl részleteket a Folia Selecta (www.foliaselecta.hu), amely fontosnak tartja a Szigeti atya által képviselt szellemiség megőrzését és továbbadását. A börtönből

való kiszabadulásától kezdve több mint 15 éven keresztül tartott bölcseleti és teológiai előadásokat, magyarázta Szent Tamás Summáját és Jacques Maritain írásait, akár egyetlen érdeklődő embernek, vagy kisebb csoportoknak a Vaskapu utcai lakásán. Emellett a domonkos világi harmadrendiek lelki vezetője volt. Szigeti József 2001. július 22-én, életének 94. évében hunyt el.

Tanítványai és tisztelői születésének 100. évfordulóján, 2007. április 14-én Budapesten, a Belvárosi Szent Mihály templomban és a Ward Mária Gimnázium dísztermében egész napos konferencián idézték föl személyét és tanítását. Halálának 10. évfordulóján, 2011. október 15-én a Bölcsesség Hajléka összejövetelén, Mátramindszenten emlékeztek Szigeti atyára.

Oktatáspolitikai

Érdemes külön kiemelni a Keresztény Front oktatáspolitikáját, amit ők iskolaprogramnak neveztek, hiszen ez volt a legrészletesebben kidolgozott, bölcseletileg is alátámasztott része a szervezet programjának. Elkészülte Szigeti atya munkáját dicséri, aki ehhez sok gondolatot merített Jacques Maritain „*L'éducation à la croisée des chemins*” című könyvéből. Mindenekelőtt leszögezi, hogy a nevelés igazi célja az ember erkölcsi-szellemi kiművelése, tökéletesítése, hiszen „*az igazi és a legmagasabb kultúra a belső, a szellemi-erkölcsi kultúra*”. A szakismeretek csak ebbe beleillesztve, illetve ennek alárendelve adhatók át. Mivel a szellemi lélek magasabb rendű, mint a test, ezért az anyagi kultúra csak eszköze lehet az ember belső tökéletesítésének, a hasznos javak alárendeltek az igazságnak. Ezt a nevelést hívja Szigeti atya *humanisztikus nevelésnek*. A humanisztikus nevelés kifejleszti az értelmet és az akaratot az igazság megismerésére, a jó szeretetére és a szép értő élvezetére. Igyekeznek lerakni a bölcsesség alapjait és az akaratot is tökéletesíti. Utóbbi azonban főleg indirekt eszközökkel éri el. Természetesen kiterjed a szakképzésre is, egyben igyekeznek azt beilleszteni az átfogó műveltségbe.

A Keresztény Front oktatáspolitikája szerint az állami iskolák a Nevelői Hivatásrend keretébe tartoznak. Az alapfokú oktatás mindenre nézve kötelező és 8 évig tart, de akik humanisztikus középiskolába készülnek, már 6 év után átmehetnek oda. Azoknak a lányoknak, akik a 8. év után nem tanulnak tovább, 1 éves gyakorlati iskolát kell elvégezniük ez főleg a háztartási ismeretek elsajátítását jelenti.

A középfokú oktatásnak két változata van a program szerint: a tiszta és a szakosított humanisztikus oktatás. A tiszta humanisztikus oktatás 7 évből áll és két szakaszra oszlik: *triviumra* (3 év) és *quadriviumra* (4 év). Az egyetemre való jutás feltétele a bakkalaureátusi vizsga. A trivium tárgyai: világnyelv, magyar

nyelvtan, nemzeti történelem, földrajz, elemi csillagászat és földtan, ásványtan, növénytan, állattan, művelődéstörténet, matematika, világtörténet, a gondolkifejezés művészete. A quadrivium tárgyai: matematika, irodalom és költészet, logika, egy második világnyelv, latin nyelv, művelődéstörténet, fizika és természettudományok, szépművészetek, a tudományok története, pedagógia, világtörténet, korismeret, nemzeti történelem, alkotmánytan, metafizika, természetbölcselet, ismeretelmélet és lélektan. A vallás- és erkölcsstan mindegyik évben kötelező. A szakosított humanisztikus oktatás ebbe a rendszerbe akarja beilleszteni az ipari, a kereskedői és a mezőgazdasági szakképzést. A *szakosított trivium* nagyobb részt humanisztikus, kisebb részt szakmai képzést ad. Az oktatás során üzleti, műhely vagy mezőgazdasági gyakorlatot is végeznek a tanulók, és a trivium elvégzése után egy gyakorlati év következik (műhelyben, üzletben, tangazdaságban). A *szakosított quadrivium* már főleg humanisztikus képzés. Ezt azoknak kell elvégezniük, akik önálló szakmunkások (mesterek), önálló kereskedők, vagy a gazdasági életben bárhol a kivitelezés vezetői kívánnak lenni. A 4. év végén itt is bakkalaureátusi vizsgát kell tenni, valamint szakmai mestervizsgát. Cél, hogy az ipari, a kereskedői, a mezőgazdasági pályára készülők, valamint a fizikai munkás is hozzájusson az általános műveltséghez. A középfokú lányiskolákban is humanisztikus képzés zajlik. Itt a legfontosabb feladat a családi életre való felkészítés és egy új női hivatáseszmény kialakítása: a fiatal lány a házas és családi életet tekintse főhivatásának, ne pedig a családon kívüli foglalkozást. A teljes középfokú oktatásban a vallástant heti 4 órában kell tanítani és ez mindenkire nézve kötelező tárgy, leszámítva a megkereszteletlen tanulókat.

A felsőoktatásban a Keresztény Front szerint minden szakképzést az egyetemnek kell nyújtania, a főiskolák megszűnnek. Az összes egyetemnek átfogó tudást, egyetemes műveltséget kell biztosítania. Az egyetemek felépítését tekintve az egyes tárgyaknak – az egyetemes tudás szempontjából – négy egymás fölé emelkedő fokon kell elhelyezkedniük. Az első fokon vannak az alkalmazott tudományok, pl. az agronómia, a bányászat, a kohászat, az erdőszet, továbbá a statisztika, a kereskedelem, a pénzügy, a mérnöki tudományok és a katonai ismeretek. A második fokon helyezkednek el az emberre vonatkozó gyakorlati tudományok: orvostan, lélekgyógyászat, másrészt a jog, a szociológia, neveléstan, újságírás, gazdasági és politikai tudományok. A harmadik fokon vannak a szemléleti, spekulatív tudományok, a matematika, fizika, biológia, kémia, csillagászat, földtan, őstörténet, régiségtan, történelem, irodalom, ókori és modern nyelvek, lélektan és a szépművészetek. A negyedik fok az egyetemi oktatás csúcsa, amely a bölcseletjellegű tudományokat foglalja magába, ezek a természetbölcselet, metafizika, logika, ismeretelmélet,

erkölcsbölcselet, történelembölcselet, politikai bölcselet, teológia és a vallás, tudomány- és kultúrtörténet. Az így felépített egyetem oktatói testülete nem egymástól elkülönített karokon volna elosztva, hanem olyan intézetekben, amelyek mindegyikének megvolna a maga sajátos szerkezete, de szerves kapcsolatban állna a többivel. Az egyes fokokon lévő intézetek együttesen egy-egy tanítvárost alkotnának. Minden hallgató kap bizonyos szintű képzést a 3. és a 4. fokon lévő tudományok köréből is. Külön hangsúlyozza a program, hogy az erkölcsbölcselet keretén belül tanítani kell az egyes hivatások erkölcsstanát is.

Az egyetemi végzettség tekintetében két fokozat érhető el: a licenciátus (a harmadik év végén) és a doktorátus (ehhez a három év után további két vagy három év elvégzése szükséges). A tankönyvek megírását a Nevelői Hivatásrend által felállított szakbizottságok végzik; arra kell törekedni, hogy azok tartós használatban lehessenek.

Összefoglalva: a Keresztény Front felfogása szerint az egész oktatás-nevelés legfontosabb feladata a szellemi-erkölcsi értékek helyreállítása, a tévtanok elleni küzdelem, a tárgyilagosság szellemének kialakítása, az önálló és biztos elveken tájékozódó gondolkodásra és ítéletalkotásra való ránevelés, az igazi hazaszeretet elmélyítése, a közösségi érzésnek a kereszténység szellemében való megalapozása és a szolidaritástudat kifejtése. Végül pedig minden érték, de különösen az erkölcs, a vallás, a lelkiismeret és az emberi méltóság legyen nagyra becsülve. A humanisztikus oktatás mindezt magában foglalja.

Ez a tanulmány szerény hozzájárulás kívánt lenni ahhoz a szerző által szükségesnek tartott folyamathoz, amely elősegíti a 20. századi múltunk méltatlanul elfelejtett személyeinek és közösségeinek újbóli köztudatba emelését. Tartozunk ezzel nekik, de elsősorban önmagunknak. Meggyőződésünk, hogy az a részletes hivatásrendi program (Magyarországon utolsóként), amit a Keresztény Front kidolgozott, hordoz magában olyan értékeket, amelyek a mai kor számára is hasznosíthatók lennének. Legalább ilyen fontos, hogy ne feledkezzünk el az általuk hozott áldozatról, amit egy szabad Magyarország érdekében hoztak, vállalva az üldöztetést és a megtorlást is. Végül pedig nem szabad elfelednünk a közülük is kiemelkedő Szigeti József domonkos atya személyét, aki egy egész életen át példát mutatott a katolikus hite és a magyarsága melletti megtörhetetlen állhatatosságból, vállalva ezért akár 16 évi börtönt is. Mindezt mindig szerényen, visszahúzódva tette, de mégis a hatalmas teológiai-filozófiai tudása kincseit szétszórva a reá figyelőknek. Bízunk benne, hogy az utókor is megismerheti ezeket a szellemi kincseket.

Felhasznált irodalom

- A Keresztény Front programja: dokumentum és ajánlás: fennmaradt részletek* (szerk. Hajdú-Moharos József, Papp Árpád) Balatonőszöd, 2001, Balaton Akadémia.
- Elmer István: *Börtönkereszt*. Budapest, 1994, Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség.
- Dohány Pálné: *Megemlékezés Szigeti József atyáról*. Folia Selecta 2012. április. 44. szám, 1-9. old.
- Hetényi Varga Károly: *Szerzetesek a horogkereszt és a vörös csillag árnyékában*. I. Pécs, 1999, Pro Domo.
- Izsák Lajos: *Polgári pártok és programjaik Magyarországon 1944-1956*. Pécs, 1994, Baranya Megyei Könyvtár.
- Mezey András: *Keresztény Front kontra belügy*. Múltunk, 2009/4. 200-232. old.
- Pallos László: *Reménykeltők*. Budapest, 2007, Püski K.
- P. Szigeti József OP visszaemlékezése a soproni domonkosok ötven évvel ezelőtti elhurcolására*. Folia Selecta 2000. december. 21. szám, 17-22. old.
- Szigeti József OP iratai a vasvári Domonkos Rendtörténeti Gyűjteményben